

Afsprakenkader

Transparant proces voor afweging veiligheid en recreatief belang bij wijzigingen van overwegen

Paraaf
IenM:

Paraaf
ANWB:

Paraaf
Fietsersbond:

Paraaf
NOG*NSF:

Paraaf
ProRail:

Paraaf
Stichting
Landelijk
Fietsplatform:

Paraaf
Wandelnet:

Partijen,

1. Ministerie van Infrastructuur en Milieu, vertegenwoordigd door S.A.M. Dijkema, Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu
2. ANWB, vertegenwoordigd door M.M. de Jager, directeur Merk en Leden
3. Fietsersbond, vertegenwoordigd door S. Kluit, directeur
4. NOC*NSF, vertegenwoordigd door J.H.A Bolhuis, voorzitter
5. ProRail, vertegenwoordigd door P. Eringa
6. Stichting Landelijk Fietsplatform, vertegenwoordigd door P.F.C. Jansen, voorzitter
7. Stichting Wandelnet, vertegenwoordigd door A. de Jong, voorzitter

Overwegende:

- Er bestaan afspraken tussen ProRail en recreatieve belangenorganisaties om in het geval van een voorgenomen wijziging (opheffen, selectieve sluiting¹ of het ongelijkvloers maken) van een openbare of particuliere overweg een zorgvuldige procedure te doorlopen, vervat in de procedure 'Adviesaanvraag recreatieve organisaties bij een voornemen tot wijziging van een overweg'.
- Partijen ervaren een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het veilig passeren van overwegen door recreanten.
- ProRail draagt als spoorwegbeheerder primair de verantwoordelijkheid voor de veiligheid op en rond het spoor, waaronder de veiligheid op overwegen.
- De ANWB, de Fietsersbond, de Stichting Landelijk Fietsplatform, het NOC*NSF en de Stichting Wandelnet behartigen primair de recreatieve belangen.
- Partijen tonen gezamenlijk de bereidheid om op grond van een transparante en zorgvuldige belangenafweging, met aandacht voor de lokale situatie, onveilige situaties rondom overwegen op te lossen en daarbij zoveel mogelijk de bestaande netwerkqualiteit voor langzaam verkeer in stand te houden.
- Partijen erkennen dat niet-actief beveiligde overwegen (NABO's), vanwege hun karakter en het relatief kleine aantal in Nederland, een verhoogd veiligheidsrisico met zich meebrengen hetgeen vraagt om een aanpak, zoals het Programma NABO².
- Partijen tonen de bereidheid om te zoeken naar kosteneffectieve en innovatieve oplossingen om de overwegproblematiek terug te dringen.
- Voortijdig betrekken van de recreatieve belangenorganisaties voorkomt de noodzaak tot procederen op een later moment.
- Partijen stellen zich tot doel om via dit afsprakenkader gezamenlijke aanvullende afspraken te maken om een transparante en zorgvuldige belangenafweging te kunnen blijven maken bij het wijzigen van overwegen door de daarvoor geldende procedure toekomstbestendig te maken.

¹ Selectief sluiten: Ongeschikt maken van een overweg voor een specifieke categorie verkeer

² Zie brief aan de Tweede Kamer van 10 juni 2015 (Kamerstukken II, 29 893, nr. 190)

Paraaf IenM: 	Paraaf ANWB: 	Paraaf Fietsersbond: 	Paraaf NOC*NSF: 	Paraaf ProRail: 	Paraaf Stichting Landelijk Fietsplatform: 	Paraaf Wandelnet:
--	--	--	---	---	---	---

Komen als volgt overeen:

1. Naamswijziging

De stuurgroep infrastructurele barrièrewerking wordt hernoemd tot de 'Adviesgroep Infrastructuur en Recreatie' (hierna de 'Adviesgroep'). In de Adviesgroep hebben ANWB, Fietsersbond, NOC*NSF, Stichting Landelijk Fietsplatform en Stichting Wandelnet, zitting.

2. Duidelijkheid over status overwegen

- a. ProRail zorgt dat voor gebruikers van overwegen duidelijk is welke overwegen openbaar (in de zin van de Wegenwet) en welke niet-openbaar zijn. Met het programma uniformering particuliere overwegen is hiermee een eerste slag gemaakt.
- b. ProRail treedt in overleg met de Adviesgroep om te komen tot duidelijkheid over de status van niet-openbare overwegen met een openbaar karakter. Daartoe wordt in kaart gebracht in hoeverre rechthebbenden – inclusief ProRail – toestemming hebben gegeven voor het gebruik van de overweg door derden en wat het feitelijk gebruik van de overweg is.
- c. Er wordt toegewerkt naar een categorisering van de overwegen die adviesplichtig zijn, namelijk:
 - i. openbare overwegen als bedoeld in de Wegenwet;
 - ii. niet-openbare overwegen met een openbaar karakter.
- d. Uiterlijk eind 2017 is voor alle overwegen duidelijk wat hun status is. Indien hieruit blijkt dat de categorisering onder 2c niet toereikend is, treden partijen hierover met elkaar in overleg.

3. Integrale gebiedsgerichte benadering bij adviesaanvraag

- a. Indien een overweg gewijzigd wordt, gebeurt dit waar mogelijk integraal en gebiedsgericht. Dat betekent dat er niet alleen naar de overweg zelf wordt gekeken, maar ook naar alternatieve ontsluitingsroutes in de omgeving. Hierbij bestaat ook de mogelijkheid om bestaande recreatieve routes te wijzigen.
- b. In het geval ProRail en/of een wegbeheerder voornemens is een overweg te wijzigen, vraagt ProRail in de verkenningsfase advies aan de Adviesgroep.
- c. ProRail legt in afstemming met de wegbeheerder een gebiedsgericht plan voor aan de Adviesgroep, voordat hierover een definitief besluit wordt genomen. Daarbij adviseert de Adviesgroep in gelijkwaardige afstemming met de lokale routebeheerders/lokale vertegenwoordiging van de belangenorganisaties aan ProRail.
- d. De adviesaanvraag bij een voorgenomen wijziging volgt de besluitvormingsprocedure, zoals opgenomen onder 8 en is alleen van toepassing indien de wijziging betrekking heeft op een overweg als bedoeld onder artikel 2c of een overweg waarover nog geen duidelijkheid bestaat als bedoeld onder 2b.

4. Vorm en inhoud adviesaanvraag

- b. De adviesaanvragen worden gebundeld en drie keer per jaar, te weten rond 1 januari, 1 mei en 1 oktober, verzonden aan de Adviesgroep.
- c. Indien er sprake is van een urgente onveilige situatie kan na overleg tussen ProRail en de Adviesgroep ook tussentijds een adviesaanvraag worden voorgelegd.
- d. De adviesaanvraag bestaat, waar redelijkerwijs mogelijk, uit de volgende onderdelen:
 - i. Locatie van spoorwegovergang, lijn, km, coördinaten, gemeente, straatnaam, naam van de overweg, wettelijke status en feitelijke gebruiksstatus (al dan niet feitelijk toegankelijk).
 - ii. Het gebiedsgerichte plan rond de wijziging van een overweg. Waar een gebiedsgericht plan niet aan de orde is, wordt dit beargumenteerd.
 - iii. Bestaande inrichting, beveiliging en ongevalhistorie.
 - iv. Het soort wijziging. In geval van omleiding van het verkeer of eventuele andere voorgenomen maatregelen, waar deze uit bestaan en waar deze zijn voorzien.
 - v. Aanleiding, initiatiefnemer(s) en context van voornemen (bijvoorbeeld passend in trajectsanering, wegaanpassing door derden, spoorverdubbeling).
 - vi. Contactpersonen en -gegevens van initiatiefnemer(s) en betrokken wegbeheerders.
 - vii. Status van het voornemen, fase in planvorming.
 - viii. Tijdspad van de planvorming met inzicht in momenten van formele en informele inspraak.

Paraaf
IenM:

Paraaf
ANWB:

Paraaf
Fietsersbond:

Paraaf
NOC*NSF:

Paraaf
ProRail:

Paraaf
Stichting
Landelijk
Fietsplatform:

Paraaf
Wandelnet:

5. Vorm en inhoud advies

Het advies van de Adviesgroep bevat in ieder geval de volgende elementen:

- a. Een duiding van het bestaande recreatief belang op het moment van adviesaanvraag door ProRail in de betreffende specifieke lokale situatie. In het geval van openbare NABO's dienen de inzichten uit de "Quickscan onbeveiligde overwegen" d.d. 15 januari 2014 als basis voor het advies;
- b. Het bestaande recreatief belang wordt geduid aan de hand van de volgende elementen, voor zover van toepassing en redelijkerwijs mogelijk:
 - i. fijnmazigheid en samenhang van de infrastructuur voor langzaam verkeer met specifieke aandacht voor aantrekkelijkheid en veiligheid;
 - ii. de functie die de overweg in dit samenhangende netwerk vervult (zowel huidige als toekomstige functie);
 - iii. de CROW-richtlijnen ten aanzien van maximale maaswijdtes (binnen bebouwde kom max 500 meter, in stads-/dorpsrand max 1.000 meter, buiten bebouwde kom max 1.500 meter);
 - iv. aanwezigheid van routes, hoe lang deze bestaan en het type route (nationaal, regionaal, lokaal), gedifferentieerd naar gebruikersgroepen. In het geval van een niet-openbare overweg, waar nog geen duidelijkheid over bestaat als bedoeld onder 2b, wordt aangegeven of rechthebbende(n) -inclusief ProRail- heeft/hebben aangegeven toestemming te hebben gegeven voor het gebruik van de overweg door derden³.
 - v. indicatie van het type en aantallen gebruikers van de overweg (voor zover bekend);
 - vi. (gelijkwaardige) (spoorweg)veilige alternatieve mogelijkheden;
 - vii. de 'waarde van het pad', gerelateerd aan cultuurhistorie, natuur of toerisme.
- c. De Adviesgroep geeft in haar advies aan met welke regionale beheerders van eventuele recreatieve routes het advies is afgestemd.

6. Bestaande recreatieve routes

- a. De Adviesgroep en ProRail delen het belang om bij voorgenomen wijzigingen van overwegen inzicht te hebben in alle bestaande recreatieve routes voor langzaam verkeer. De Adviesgroep deelt tweemaal per jaar met ProRail informatie over de actuele routelijnen van Lange-Afstand-Wandelpaden, Streekpaden en NS-wandelingen en van Landelijke Fietsroutes en fietsknooppuntnetwerken.
- b. In het kader van de voorbereiding van de nieuwe Omgevingswet wordt gewerkt aan het project Borging Routenetwerken. In dit project wordt beoogd bestaande recreatieve routes op te nemen in een database, waarmee het project relevante input kan vormen voor toekomstige adviesaanvragen. Partijen zullen derhalve na afronding van het project bezien hoe deze informatiebron kan worden benut voor de procedure 'adviesaanvraag recreatieve organisaties bij een voornemen tot wijziging van een overweg'.

7. Melden van nieuwe recreatieve routes over overwegen bij ProRail

- a. De Adviesgroep spant zich, gezamenlijk met ProRail, in om zeker te stellen dat routebeheerders nieuwe recreatieve routes vooraf aanmelden bij ProRail, zodat ProRail in staat is hierover advies uit te brengen vanuit spoorveiligheidsoptiek. Hiertoe worden betreffende routebeheerders jaarlijks benaderd. Daar waar leden van de Adviesgroep zelf routeontwikkelaar zijn, melden zij voornemens standaard vooraf bij ProRail.
- b. Het ministerie van Infrastructuur en Milieu ondersteunt deze onder a genoemde actieve communicatie.
- c. Met deze jaarlijkse communicatie beogen partijen hun achterban alsook routebeheerders ertoe te bewegen slechts nieuwe routes, indien de spoorinfrastructuur gekruist wordt, uit te zetten over beveiligde overwegen of bestaande ongelijkvloerse kruisingen, om zodoende de veiligheid optimaal te borgen. Met het vergroten van dit bewustzijn via een jaarlijks communicatiemoment beogen partijen eveneens in een vroegtijdig stadium inzicht te krijgen in potentiële gevaarlijke situaties bij overwegen. In dergelijke gevallen treden partijen onderling in overleg.

³ Hieronder valt ook de toegankelijkheid van Landgoederen in het kader van de Natuurschoonwet en openstellingen in het kader van het subsidiestelsel voor beheer van natuur en landschap (SNL).

Paraaf IenM: 	Paraaf ANWB: 	Paraaf Fietsersbond: 	Paraaf NOC*NSF: 	Paraaf ProRail: 	Paraaf Stichting Landelijk Fietsplatform: 	Paraaf Wandelnet:
--	--	--	---	---	---	---

8. Besluitvorming

- a. Bij een voornemen tot wijziging van een overweg (waar mogelijk via een gebiedsgerichte aanpak) wordt de Adviesgroep tijdig om advies gevraagd, zoals genoemd onder 3.
- b. De Adviesgroep brengt binnen zes weken na de aanvraag een advies uit aan ProRail, in gelijkwaardige afstemming met de lokale routebeheerders/lokale vertegenwoordiging van de belangenorganisaties. Indien dit redelijkerwijs niet mogelijk is binnen zes weken, kan de Adviesgroep schriftelijk gemotiveerd verzoeken om verlenging van de adviestermijn.
- c. Indien de Adviesgroep over een voorgenomen wijziging van een overweg een positief advies verstrekt aan ProRail, kan ProRail in overleg met de wegbeheerder of rechthebbende overgaan tot het uitvoeren van de voorgenomen wijziging.
- d. Indien de Adviesgroep over een voorgenomen wijziging van een overweg een negatief advies verstrekt aan ProRail, dan legt ProRail een risicoanalyse voor aan de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT).
- e. De ILT beoordeelt de risicoanalyse ten aanzien van het veiligheidsperspectief.
- f. Vervolgens koppelt ProRail de risicoanalyse inclusief oordeel ILT, alternatievenafweging en het voorgenomen besluit in overleg met de wegbeheerder of rechthebbenden terug aan de Adviesgroep. ProRail en de wegbeheerder kunnen daarbij gemotiveerd afwijken van het advies.

9. Betrokkenheid Adviesgroep bij innovatief spoor Programma NABO

- a. ProRail betreft de leden van de Adviesgroep actief bij de voortgang en uitwerking van het innovatieve spoor van het Programma NABO. Dit programma heeft tot doel om alternatieve, innovatieve en kosteneffectieve maatregelen te ontwikkelen voor het alerteren van gebruikers van overwegen, waarschuwen voor de komst van een trein, ofwel beveiligen van de overweg.
- b. De leden van de Adviesgroep stellen hun kennis en expertise beschikbaar via een daartoe opgerichte klankbordgroep en doen tegelijkertijd kennis op van mogelijkheden om de NABO-problematiek in de toekomst aan te pakken.

10. Wettelijke taak infrastructuurbeheerder

De afspraken in dit afsprakenkader laten onverlet dat ProRail als spoorwegbeheerder in staat moet zijn om, indien de omstandigheden daarom vragen, te handelen conform haar wettelijke taak zoals vastgelegd in artikel 17 van de Spoorwegwet en artikel 4 van de beheerconcessie. In dergelijke gevallen zal ProRail de Adviesgroep daaromtrent informeren.

11. Communicatie

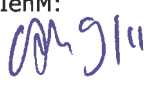

- a. Adviesaanvragen, adviezen en hetgeen besproken in overleggen tussen de Adviesgroep en ProRail zijn openbaar, tenzij anders overeengekomen;
- b. Partijen komen overeen om de constructieve samenwerking, zoals neergeslagen in dit afsprakenkader de komende jaren voort te zetten. Indien er onduidelijkheid ontstaat over de afspraken uit dit afsprakenkader, danwel de gewijzigde procedure, nemen partijen direct contact met elkaar op teneinde er met elkaar uit te komen.

12. Gewijzigde procedure

De overeenkomstig dit afsprakenkader te wijzigen procedure 'adviesaanvraag recreatieve organisaties bij een voornemen tot wijziging van een overweg' is opgenomen in de bijlage bij voorliggend afsprakenkader. ProRail brengt deze procedure in lijn met voorliggend afsprakenkader. De gewijzigde procedure wordt uiterlijk eind 2017 voor vaststelling voorgelegd aan de Adviesgroep. Tot het moment van vaststelling, is in geval van overlap, het afsprakenkader leidend t.o.v. de procedure.

13. Evaluatie en bijeenkomsten

Uiterlijk een jaar na ondertekening van dit afsprakenkader zal op initiatief van het ministerie van Infrastructuur en Milieu een evaluatie worden uitgevoerd naar de wijze waarop gevolg is gegeven aan de afspraken uit het afsprakenkader.

Paraaf IenM: 	Paraaf ANWB: 	Paraaf Fietsersbond: 	Paraaf NOC*NSF: 	Paraaf ProRail: 	Paraaf Stichting Landelijk Fietsplatform: 	Paraaf Wandelnet:
--	--	--	---	---	---	---

Aldus overeengekomen en in zeventvoud ondertekend,

Datum: 9 november 2016

Plaats: Den Haag

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu,

S.A.M. Dijkma

De ANWB,
Namens deze,

M.M. de Jager

De Fietsersbond,
Namens deze,

S. Kluit

NOC*NSF,
Namens deze,

J.H.A Bolhuis

ProRail BV,
Namens deze,

P. Eringa

Stichting Landelijk Fietsplatform,
Namens deze,

P.F.C. Jansen

Stichting Wandelnet,
Namens deze,

A. de Jong

Paraaf
IenM:

Paraaf
ANWB:

Paraaf
Fietsersbond:

Paraaf
NOC*NSF:

Paraaf
ProRail:

Paraaf
Stichting
Landelijk
Fietsplatform:

Paraaf
Wandelnet:

